

5.4. CARACTERÍSTIQUES DEL CAMP

Als arxius de Sant Julià i de Vilalleons hi ha poca informació dels fets ocorreguts dels fets durant la Guerra Civil Espanyola, i sols he trobat un document relatiu el camp d'aviació, però molt interessant i que transcriu a continuació:

Recollint les informacions facilitades pels diferents arxius, de les entrevistes realitzades i del treball de camp,¹ comento a continuació les deduccions que he extret relatives a l'estructura i característiques del camp d'aviació de Vilatorta.

En el camp s'hi ha trobat un seguit d'instal·lacions, com poden ser refugis, hangars, un polvorí, cases de guaita, que tot seguit explico:

Hi ha un total de onze refugis amb forma de "U"², dos hangars, dues cases de Guaita, dos refugis, però de formes diferents i un polvorí. Hi ha una sèrie de refugis, en tot el camp d'aviació, que a partir de la seva situació es pot deduir la forma del camp. Els refugis es troben situats a marges dels camps de pagès i que he pogut documentar-ne un total de nou i dos més que falta localitzar. La seva forma és de "U", fa una entrada amb escales que baixen cap a l'interior, després el refugi va cap a un costat en angle recta, i surt per una sortida de forma igual per on hem entrat i a la mateixa banda del marge. Les seves mides són 3,30 metres de fondària, 6,95 m de llargada i una alçada de 1,90 m. La seva construcció és de maons massissos, i tots tenen la mateixa forma, estructura, i construcció. N'hi ha que estan tapats (tapiats), altres que es veuen però estan al mig de matolls, i n'hi ha un que és pot entrar perfectament ja que, amb un camp de treball que es va fer a Calldetenes, es va restaurar i es troba situat a prop de la casa de la Sauleda.

A continuació es detallen les característiques d'aquestes instal·lacions, amb les següents dades: situació, coordenades UTM (l'entrada de la dreia es tal com es mira el refugi), l'altitud (sobre el nivell del mar de l'arcada de l'entrada), orientació (en graus segons sortiríem de l'interior del refugi) i característiques (sobre l'estat actual).

FOTOS I EXPLICACIONS:

¹ Calculo unes 10-15 sortides de camp

² Anomenats refugis elementals

1. REFUGI OMEDA (CARRETERA):

Situació: Davant de la casa de l'Omeda, al peu de la carretera entre Vilalleons i Sant Marc.
Coordenades UTM: 31 UTM 0442123 V – 4640250 H (precisió 6,3 m) entrada dreta. 0442125 V – 4640246 H (precisió 10,5 m) entrada esquerra.
Altitud: 575 – 576 m
Orientació: 60°
Característiques: És el primer que es va construir, esta colgat al marge i tapat per formigó.

En Narcís Morató de la Mata, buscant el refugi

2. REFUGI OMEDA (BOSC):

Situació: Entre la casa de l'Omeda i la del Llopart. Al costat de la carretera i just el costat del bosc.
Coordenades UTM: 31 UTM 0442266 V – 4640021 H (precisió 14 m) entrada dreta. 0442273 V – 4640023 H (precisió 11,6 m) entrada esquerra.
Altitud: 570 – 572 m
Orientació: 10°
Característiques: Tot i que està tapat per una paret de maons, s'hi pot entrar per un forat.

En Narcís i en Climent, m'ensenyen l'entrada.

3. REFUGI DEL LLOPART:

Situació: En una carretera que queda morta, entre l'Omeda i el Llopart.

Coordenades UTM: 31 UTM
0442489 V – 4639886 H (precisió 9,2 m) entrada dreta. 0442489 V – 4639887 H (precisió 13,4 m) entrada esquerra.

Altitud: 569 m

Orientació: 220°

Característiques: Les dues entrades estan tapiades i es troba en bon estat.

Les dues entrades del refugi

4. REFUGI DEL LLOPART (JARDÍ)

Situació: Té una entrada a l'interior del jardí, i l'altra al torrent del Llopart.

Coordenades UTM: 31 UTM
0442593 V – 4639680 H (precisió 8,3 m) entrada pel torrent.

Altitud: 584 m

Orientació:

Característiques: És un dels refugis més espectaculars, durant la guerra hi havia una casa a l'entrada pel jardí.

Entrada del refugi des del torrent.

5. EL POLVORÍ

Situació: Just al davant de la sortida del refugi del Llopart, però a l'altre banda del torrent.

Coordenades UTM: 31 UTM
0442753 V – 4639527 H
(precisió 16,7 m).

Altitud: 576 m

Orientació: 20°

Característiques: Les dades son agafades des de la màxima alçada de l'entrada. Està tapiat però hi ha un forat i s'hi pot entrar

Entrada del polvorí.

6. CASA DE GUAITA (QUADRADA)

Situació: Al costat de la sortida del torrent i davant del polvorí.

Coordenades UTM: 31 UTM
0442703 V – 4639625 H
(precisió 7,0 m).

Altitud: 585 m

Orientació:

Característiques: No s'hi pot entrar, però es pot veure interiorment per les finestres.

Casa de Guaita. Al costat dret s'hi poden veure les finestres i a l'esquerra l'entrada.

7. CASA DE GUAITA (CISTERNA)

Situació: Una mica més avall de la sortida del torrent del refugi, si es segueix el cabal del riu, i a l'altre banda del torrent.

Coordenades UTM:

Altitud:

Orientació:

Característiques: Si pot entrar, amb bancs i tres finestres.

Casa de Guaita, l'entrada i una finestra.

8. REFUGI DE LA RIERETA (TORRE)

Situació: Just a sota d'una torre d'alta tensió i el costat de la Riereta. A l'altra banda de la carretera entre Sant Marc i Vilalleons.

Coordenades UTM: 31 UTM
0443047 V – 4639914 H (precisió 6,1 m) entrada dreta. 0443050 V – 4639930 H (precisió 6,1 m) entrada esquerra.

Altitud: 592 – 592 m

Orientació: 275°

Característiques: Està ple de runa.

A l'entrada del refugi hi ha aquesta llosa de formigó i just a sobre es veu la volta d'obra vista.

9. REFUGI DE LA RIERETA (NOGUERA)

Situació: Darrera la casa de la Riereta i molt a prop de l'Eix.

Coordenades UTM: 31 UTM
0443046 V – 4640226 H (precisió 6,8 m) entrada dreta. 0443045 V – 4640233 H (precisió 7,1 m) entrada esquerra.

Altitud: 587 – 583 m

Orientació: 265°

Característiques: L'entrada està xafada i està ple de runa.

Entrada del refugi

10. HANGAR DEL CASAL

Situació: Al mig de una urbanització, al voltant de 3 cases.

Coordenades UTM: 0443387 V – 4640231 H (precisió: 8,7 m)

Altitud: 565 m

Orientació: 250°

Característiques: Està situat al pati d'una casa, han respectat el seu estat anterior. Les dades són preses de la columna de la porta de dalt, i l'orientació des de la mateixa pilaona mirant l'altre pilaona de la porta.

Vista de l'hangar del Casal

11. HANGAR DE LA CARRERA

Situació: Just a sobre de la Carrera, a l'altra banda de la carretera i amb un lloc molt emboscats.

Coordenades UTM: 31 UTM 0443326 V – 4640632 H (precisió: 58,2 m)

Altitud: 586 m

Orientació: 110° a la primera pila de l'hangar de la banda dreta quan entres, i l'orientació està presa, en direcció el contrafort.

Característiques: Situat al mig del bosc, entre mig de bardisses, només es veuen els pilons i un desguàs.

En Climent explicant-me la situació de l'hangar

12. REFUGI PLA D'ALTARRIBA

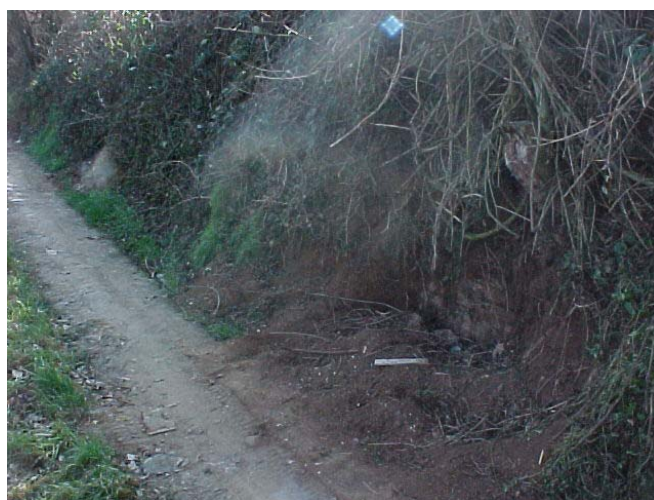
Situació: Situat al pla d'Altarriba

Coordenades UTM: : 31 UTM 0443244V – 4641876 H (precisió: 7,8 m)

Altitud: 556 m

Orientació:

Característiques: Està ple de runa, hi ha l'entrada xafada.

Vista del refugi, amb les dues entrades

13. REFUGI DE LA FONT DEL VERN

Situació: Just sobre les granges de la Font del Vern.

Coordenades UTM: 31 UTM
0442867 V – 4641767 H (precisió 7,8 m).

Altitud: 560 – 560 m

Orientació: 295°

Característiques: Les entrades estan molt aixafades, però encara s'hi pot entrar.

Refugi de la Font del Vern, s'hi poden veure les dues entrades.

14. REFUGI DEL TEI

Situació: Just al darrera de la casa del Tei.

Coordenades UTM: 31 UTM
0442805 V – 4641240 H. (Precisió 7,8 m)

Altitud: 570-571 m

Orientació: 350°

Característiques: S'hi pot entrar tot i que hi ha forces bardisses.

En Climent m'ajuda a sortir del refugi.

15. REFUGI DE LA SAULEDA

Situació: El costat de la casa de la Sauleda, i entre la carretera de la Sauleda i el Ribé.

Coordenades UTM: 31 UTM
0442783 V – 4641023 H (precisió 7,3 m) entrada dreta. 0442786 V – 4641012 H (precisió 8,5 m) entrada esquerra.

Altitud: 570 – 574 m

Orientació: 325°

Característiques: El que està millor conservat i s'hi pot entrar.

Refugi de la Sauleda, molt ben conservat com es pot veure en la fotografia

16. REFUGI DELS TERRERS DE LA SAULEDA

Situació: Al costat de la carretera entre la Sauleda i el Ribé

Coordenades UTM:

Altitud:

Orientació:

Característiques: Refugi que per culpa de la vegetació no el vam poder trobar.

En Climent m'ensenya el lloc on ha d'estar el refugi.

17. REFUGI DE SALADEURES (ROCA)

Situació: Situat entre la masoveria i el castell de Saladeures.

Coordenades UTM: 31 UTM
 Entrada dreta: 0442085 V – 4639516 H (precisió 23,9 m)
 .Entrada esquerra: 04420173 V – 4639523 H (precisió 323,4 m).

Altitud: 548 – 558 m

Orientació: 195° - 200°

Característiques: És el refugi més gran que hi ha en forma de "U". Està excavat a la roca a pic i pala. S'hi pot entrar.

Entrada esquerra del refugi de Saladeures.

18. REFUGI DEL CASTELL DE SALADEURES

Situació: Al costat de l'entrada principal al castell de Saladeures

Coordenades UTM:

Altitud:

Orientació:

Característiques: S'hi pot entrar, té dues portes, una que dona al jardí i l'altra dins del castell. Està recobert de calç i pintat de blanc. Fins i tot hi havia una instal·lació elèctrica.

Entrada al refugi des del jardí.

5.5. MÉS INFORMACIONS

A la Sauleda hi ha una zona anomenada els terrers, lloc que els terrissaires de Sant Julià hi anaven a treure terra per fer terrissa. Quan plovia s'omplia d'aigua i van quedar unes basses. Per això, en el refugi que havia en aquest lloc li he posat el nom de terrers.

El Sr. Joan Bau de la Sauleda, em va comentar que n'hi volien fer més de refugis. Concretament al bosquet de can Goulas, es veu que els van començar però no va ser acabats. Al Llopart hi ha un refugi o una galeria, que des del jardí de l'entrada sortia just al davant d'on hi havia el polvorí, després d'entrar, hi ha unes escales, i després una altra escala de cargol i finalment uns passadissos fins la sortida, que es troba davant del torrent del Llopart. Aquest podíem dir que era el més important i també el més gran.

El refugi de l'Omeda del costat de la carretera, va ser el primer que van fer, segons el Sr. Mariano, amb el temps han aixecat tant la carretera que ha quedat a l'altura de les entrades i hi van tirar formigó a les dues entrades.

Al castell de Saladeures hi ha dos refugis. Un en forma de "U" excavat al turó de roca just a sota del castell. Aquest té unes dimensions completament diferents, és molt més gran, uns 12 metres de llargada, 18 metres d'amplada i fins a 2,60 d'alçada. És un refugi, a més, picat a la roca, la típica pedra blava de la plana, no està recobert de cap material i encara es poden veure les marques dels pics que van fer per construir-lo. Es troba entre la masoveria de Saladeures i el castell de Saladeures. Al mateix castell, sota un jardí aixecat i cobert de gespa, té forma pentagonal. L'entrada del refugi és una antiga gossera i té unes dimensions molt grans. Es comunica cap a l'interior del castell.

També hi ha dos hangars, possiblement tots dos van ser utilitzats, un es troba actualment al jardí d'un casa, on hi ha una pista de bàsquet, un frontó, però com molt bé han fet, només han anat netejat el terra de l'hangar i no han tocat res de l'original, només han afegit una paret en un costat per al frontó.

L'altre queda situat en un descampat, on ara hi ha moltes males herbes i costa molt veure totalment l'hangar. Alguns diuen que no va ser posat a la pràctica i d'altres sí. Aquest es troba just a sobre la Carrera en mig d'una roureda. Encara es pot veure l'accés original des de la carretera de Vilalleons..

En el camp d'aviació també hi havia un polvorí que estava situat a l'altre banda del torrent que passa per sota del Llopart, i molt el costat del refugi del Llopart. El polvorí que hi havia bombes, les carregaven en camions per instal·lar-les als avions.